

$$4 + 4 < 8$$

BİLGİ NOTU: KESİNTİSİZ TEMEL EĞİTİM NEDİR?

“222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin gerekçesi, kesintili/kesintisiz eğitimin ne olduğu konusunda bir yanlış anlamaya dayanıyor. Bu kısa bilgi notunda kesintili/kesintisiz eğitimin ne olduğu konusunda politika yapıcı ve uygulayıcıları kanun teklifinin gerekçesinde ele alınan örnekler üzerinden bilgilendirmeyi amaçlıyoruz.

Kesintisiz temel eğitim, çocuklara en azından üst ortaöğretime, yani liseye başlayana kadar sadece bir öğretim programı ile eğitim hizmeti sunuluyor olması, aynı yaştaki çocukların temel eğitim boyunca farklı program ve okul türlerine ayrılmamasıdır. Bu haliyle kesintisiz temel eğitim, dünyanın kalkınmış ülkelerinin çoğunluğunda uygulanan sistemdir.

Yasa teklifinin gerekçesinde üç kalkınmış ülke örneğine yer veriliyor. Gerekçeye göre, ABD, İngiltere ve Fransa’da eğitim sistemleri, okulöncesi, ilköğretim, ortaokul/lise öncesi ve lise olmak üzere dört kademeye bölünüyor. Bu örneklerden yola çıkarak, Türkiye’de de eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde yapılandırılması teklif ediliyor.

ABD, İngiltere ve Fransa’daki temel eğitim modellerinin ortak özelliği, temel eğitimin ilköğretim ve ortaokul gibi farklı kademelerde olsa bile, öğrencilere en azından üst ortaöğretime erişene kadar sadece bir öğretim programı ile eğitim hizmeti sunuluyor olması. **Bu üç ülkede öğrenciler 16 yaşına gelene kadar temel eğitimin dışında bir öğretim programı ile karşılaşmıyorlar ve mesleki programlara yönlendirilmiyorlar.** Öğrencilerin farklı yetenekleri aynı program içinde, seçmeli dersler ve dersdışı etkinliklerle geliştiriliyor.

Oysa Türkiye için teklif edilen 4+4+4 sisteminin ikinci dört yıllık bölümünde meslek eğitimi, çıraklık ve açıköğretim gibi farklı program türlerinin devreye sokulması öngörülüyor. **Asıl “kesinti”, henüz kişilikleri ve yetenekleri tam olarak şekillenmemiş çocukların farklı öğretim programlarına yönlendirilmeleriyle ortaya çıkıyor.** Türkiye, kesintisiz temel eğitim programının tamamını aynı okul çatısı altında sunarak bu ülkelerden ayrışıyor. Ancak, ülkemizde ortaöğretim kurumları arasında kalite farklarının derin olduğu ve bunun ciddi bir rekabete yol açtığı unutulmamalı. Beşinci sınıftan itibaren okul ve program farklılığının yeniden ortaya çıkması, hem çocukların gelişimini sekteye uğratma hem de eşitsizlikleri artırma riskleri taşıyor. Kesintisiz temel eğitimin ilköğretim kurumlarını fiziksel olarak ikiye ayırarak sunulması tartışılabilir, ancak maliyeti henüz hesaplanmamış bu seçenek yerine var olduğu öne sürülen sakıncalar araştırılmalı ve bunların uygulamada giderilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır.

Dünyadaki gelişmiş ülkelerin ezici çoğunluğu Türkiye’den çok daha uzun süre öğrencilerine farklı eğitim programlarına maruz bırakmadan “kesintisiz” olarak eğitim hizmeti veriyor. Aşağıdaki tabloda görüleceği gibi, bu ülkelere, ABD, İngiltere ve Fransa’ya ek olarak, uluslararası testlerdeki başarılarıyla tüm dünyaya parmak ısırtan Finlandiya, Kanada ve Polonya da dahil.

Ülkeler	Öğrencilerin farklı eğitim programlarına ayrıştırıldıkları en erken yaş	Öğrencilerin 15 yaşında kayıtlı olabilecekleri öğretim programı sayısı	Ülkeler	Öğrencilerin farklı eğitim programlarına ayrıştırıldıkları en erken yaş	Öğrencilerin 15 yaşında kayıtlı olabilecekleri öğretim programı sayısı
Avustralya	16	1	İsrail	15	2
Kanada	16	1	Japonya	15	2
Danimarka	16	1	Meksika	15	3
Finlandiya	16	1	Portekiz	15	3
Fransa	16	1	İtalya	14	3
İzlanda	16	1	Kore	14	3
Yeni Zelanda	16	1	Belçika	12	4
Norveç	16	1	Hollanda	12	7
Polonya	16	1	İsviçre	12	4
İspanya	16	1	Çek Cumhuriyeti	11	5
İsveç	16	1	Macaristan	11	3
İngiltere	16	1	Avusturya	10	4
ABD	16	1	Almanya	10	4

Kaynak: OECD, Equity and Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools, 2012, s. 57.